

Василь Кузнєцов

к. хім. н., доцент, м. Київ

Навчально-контролюючі засоби у сучасній системі викладання іноземної мови у технічних навчальних закладах

Вивчення іноземної мови у вищих технічних навчальних закладах, для яких цей предмет не є профільною дисципліною, ускладнюється суттєвою розбіжністю у початковому рівні володіння мовою студентами академічних груп, обмеженістю годин, що виділяються навчальними планами на вивчення цього предмету. Особливої актуальності набуває забезпечення постійного і систематичного контролю за ходом навчального процесу на всіх його етапах: попередньому, поточному, проміжному та підсумковому. Враховуючи велике навантаження викладачів під час роботи з академічними групами, що сягають 25-30 студентів, а часом і більше, надання ефективного індивідуального контролю за перебігом навчального курсу практично неможливе без впровадження сучасних методів тестування.

Враховуючи фахову спрямованість курсу іноземної мови, слід звертати особливу увагу відповідному підборі тематики текстових матеріалів, що використовуються у ході навчання. Це стосується як основних текстів, так і змісту матеріалу, що використовується під час виконання контрольних тестів на будь-яких етапах навчального процесу. Існує декілька основних переваг використання текстів фахової спрямованості в спеціальних курсах іноземної мови:

- Використання реальних текстів підвищує мотивацію та зацікавленість студентів.
- Робота з фаховими матеріалами потребує від студентів не тільки розуміння інформації як такої, але також її тлумачення і оцінки, розвиває їх аналітичні і систематичні здібності, здатність до критичного мислення.

- Реальні тексти та інші навчальні матеріали надають більше можливостей для практичної взаємодії з мовою, полегшують процес запам'ятовування спеціальних термінів, розкривають їх справжній смисл, створюють асоціативні зв'язки та сприяють реалізації в повній мірі передумов контекстного перекладу, забезпечують творчу та ділову атмосферу навчального процесу.
- Використання матеріалів фахової спрямованості надає можливості для організації ефективної роботи студентської групи з різним рівнем знань іноземної мови серед окремих студентів. Паруючи більш досвідчених студентів з менш досвідченими і належним чином розподіляючи їх ролі, можна значно підвищити рівень мотивації студентів, їх залучення у навчальний процес.
- Нарешті, в умовах високої завантаженості сучасних студентів має значення певна економія часу за рахунок перекривання тематики курсів з фахових спеціальностей та іноземної мови.

Як згадувалось раніше, суттєвим ускладненням в роботі зі студентами технічних спеціальностей, є різний рівень базових знань з мови, що вивчається. Це має бути враховано під час підготовки тестових вправ. Серед вправ мають бути як тести досить низького рівня складності, розраховані на оволодіння основами граматики мови та базовою термінологією відповідно до спеціальності навчальної групи, так і більш складні завдання, призначені для студентів з вищим рівнем мовної компетенції. До числа завдань останньої категорії може належати підготовка інформативних рефератів за темою навчального модуля. Найкращі з таких робіт можуть служити основою для доповіді на студентській конференції.

Під час створення ефективної системи вправ для професійно-орієнтованого інтенсивного курсу іноземної мови, слід пам'ятати, що першочерговою метою такого курсу є оволодіння суто практичними комунікативними функціями мови. В ньому можуть бути пропущені, або розглянуті у скороченому варіанті, деякі специфічні розділи граматики та

лексики, такі як особливості використання артиклів, прийменників, використання фразеологізмів, діалектної мови тощо. Практика показує, що оволодіння цими розділами мови доцільно залишити на самостійне опрацювання. З іншого боку, більша увага має бути приділена розгляду принципів словотворення, засвоєнню навичок користуванню словниками, довідниками та іншими допоміжними технічними засобами.

Розглянуті вище положення протягом останніх років були успішно використані співробітниками кафедри іноземних мов і прикладної лінгвістики Гуманітарного інституту Національного авіаційного університету під час розробки професійно-орієнтованих курсів англійської мови для низки спеціальностей авіаційного напрямку із забезпеченням цих курсів відповідними навчально-методичними матеріалами, включаючи підручники і навчальні посібники, видані згідно рекомендацій Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.

Виникає природне питання про напрямки подальшого вдосконалення системи тестування в курсах іноземної мови за професійним спрямуванням. На наш погляд, реальні перспективи покращення методики викладання і контролю за якістю цього процесу полягають у широкому використанні сучасних методів навчання. До числа таких методів належить, в першу чергу, використання інформаційно-комунікаційних комп'ютерних технологій. Ці насправді революційні засоби служать для презентації знань в галузі граматики, лексики, дозволяють виконувати тренувальні вправи із закріплення отриманих знань, дають можливість виконувати різні контролюючі вправи і тести, відкривають прямі канали спілкування з зовнішнім світом, є джерелом інформації із різноманітних баз даних, а також засобом презентації аудіовізуальної інформації.

У багатьох випадках використання комп'ютерних систем дає можливість автоматичної перевірки результатів тестування, підвищує об'єктивність результатів перевірки, зменшує рутинне навантаження на викладачів. Реалізація автоматизованих систем навчання іноземним мовам в широкому

масштабі може привести до справжнього перевороту в системі освіти, особливо в галузі заочного та дистанційного навчання.

Однією з суттєвих переваг стандартних вправ, призначених для автоматичної перевірки за допомогою комп'ютерів, є те, що вони можуть бути ефективним засобом для самооцінки знань і компетенції студентів. Це особливо важливо у випадку курсів з великим інтервалом між аудиторними заняттями, що є звичайною ситуацією під час вивчення іноземної мови у технічних навчальних закладах. У зазначених умовах студент, забезпечений методами самоконтролю, навіть у напіваавтономному режимі навчання, отримує можливість зосередитись на питаннях, що уявляють найбільшу складність. Об'єктивне оцінювання рівня знань підвищує впевненість студента у власних здібностях, реально демонструючи його можливості, спрямовує на подальше поглиблення знань. Дуже важливо, що студент стає менш залежним від безпосередньої оцінки викладачем. З іншого боку, це зменшує навантаження на викладача, дозволяє йому більше зосередитись на проблемних студентах.